

## บทที่ 3

### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการติดสารเสพติด และการเข้ารับการรักษาของผู้ติดสารเสพติดที่เข้ารับการรักษา ณ ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่

#### ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ติดสารเสพติดประเภทฝิ่น แอมเฟตามีน และเฮโรอีน ทุกคนทั้งชายและหญิงที่นอนพักรักษาภายในศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ที่มีลักษณะดังนี้

1. เข้ารับการรักษาในระหว่างวันที่ 15 กรกฎาคม - 16 สิงหาคม 2542
2. มีสติสัมปชัญญะดี สามารถให้ข้อมูลได้ และยินดีให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

#### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 8 ข้อ เกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ โรคประจำตัว และลักษณะนิสัยส่วนตัว

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการเสพติด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

1. ข้อมูลด้านการเสพติด เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเริ่มใช้สารเสพติด และความรุนแรงของการเสพติด มีข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ

2. วัดความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด ประกอบด้วยองค์ประกอบของความรู้เกี่ยวกับ ฝิ่น แอมเฟตามีน เฮโรอีน ในด้านฤทธิ์ พิษภัย การป้องกัน การรักษา และกฎหมาย ลักษณะแบบวัดเป็นข้อคำถามแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจะมีคำตอบถูกเพียง 1 คำตอบ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน จำนวน 17 ข้อ

เกณฑ์การประเมินความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่

มากกว่า ร้อยละ 70	ได้คะแนน 13-17	คะแนน	ถือว่า ความรู้ดี
ร้อยละ 36-70	ได้คะแนน 7-12	คะแนน	ถือว่าความรู้ปานกลาง
น้อยกว่า ร้อยละ 35	ได้คะแนน 0-6	คะแนน	ถือว่าความรู้น้อย

3. วัดทัศนคติต่อสารเสพติด เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อสารเสพติด ลักษณะแบบวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ มีทั้ง ข้อความแสดงความคิดเห็นทางบวกและทางลบประกอบกัน จำนวน 16 ข้อโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับความเห็น	คำถามทางบวก	คำถามทางลบ
เห็นด้วย	3	1
ไม่แน่ใจ	2	2
ไม่เห็นด้วย	1	3

เกณฑ์ในการแปลผล

ถ้าค่าเฉลี่ยของคะแนน อยู่ระหว่าง 2.5-3.0 ถือเป็นระดับความคิดเห็นเป็นบวกต่อสารเสพติด

ถ้าค่าเฉลี่ยของคะแนน อยู่ระหว่าง 1.5-2.4 ถือเป็นระดับความคิดเห็นเป็นกลางต่อสารเสพติด

ถ้าค่าเฉลี่ยของคะแนน อยู่ระหว่าง 1.0-1.4 ถือเป็นระดับความคิดเห็นเป็นลบต่อสารเสพติด

4. ข้อมูลปัจจัยด้านครอบครัว สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการเสพติด ได้แก่ ภูมิหลังของครอบครัว สัมพันธภาพในครอบครัว การเสพยาเสพติดของสมาชิกในครอบครัวหรือ อิทธิพลของบุคคลใกล้ชิดในสังคม เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 12 ข้อ

5. ข้อมูลปัจจัยด้านความสามารถในการหาได้ง่ายของสารเสพติด กฎหมายและนโยบายของรัฐ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับ การแพร่ระบาดของสารเสพติดในชุมชน นโยบายและการปราบปรามสารเสพติดของรัฐบาล จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้ารับการรักษา เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย

1. ข้อมูลด้านการเข้ารับการรักษา เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพยายามในการเลิกใช้สารเสพติด ประวัติการเข้ารับการรักษา เหตุผลที่เข้ารับการรักษา และความตั้งใจในการปฏิบัติตัวขณะรับการรักษา โดยให้ทำเครื่องหมายหน้าข้อความและเติมข้อความลงในช่องว่างตรงกับสภาพความเป็นจริง

2. วัดทัศนคติต่อการเข้ารับการรักษา เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการเข้ารับการรักษา ลักษณะแบบวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ จำนวน 9 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วย	ให้คะแนน	3
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	2
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	1

และมีเกณฑ์ในการแปลผลดังนี้

ถ้าค่าเฉลี่ยของคะแนน อยู่ระหว่าง	2.5-3.0	ถือเป็นระดับความคิดเห็นเป็นบวกต่อการรักษา
ถ้าค่าเฉลี่ยของคะแนน อยู่ระหว่าง	1.5-2.4	ถือเป็นระดับความคิดเห็นเป็นกลางต่อการรักษา
ถ้าค่าเฉลี่ยของคะแนน อยู่ระหว่าง	1.0-1.4	ถือเป็นระดับความคิดเห็นเป็นลบต่อการรักษา

3. ข้อมูลปัจจัยด้านครอบครัว สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เข้ารับการรักษา ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว อิทธิพลของสภาพสังคมสิ่งแวดล้อมหรือบุคคลใกล้ชิด จำนวน 11 ข้อ

4. ข้อมูลปัจจัยด้านกฎหมายและนโยบายของรัฐที่ทำให้เข้ารับการรักษา ได้แก่ อิทธิพลของการต่อต้าน ปราบปรามสารเสพติด และการรณรงค์ให้เลิกสารเสพติดของรัฐบาล จำนวน 8 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity)

หลังจากผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้ว ได้นำแบบสอบถามที่สร้างไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ แล้วนำกลับมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 คนตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา หลังจากผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิให้มีความครอบคลุมทางด้านเนื้อหา ความเหมาะสมในด้านภาษา

และการเรียงลำดับความสำคัญ ก่อนนำไปหาความเชื่อมั่นและนำไปใช้จริง

## 2. การหาความยากง่ายและอำนาจจำแนก

2.1 แบบวัดความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด นำมาหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกโดยใช้การวิเคราะห์รายตัวเลือก CHUNG-TEA-FAN โดยใช้เทคนิค 27 % กลุ่มสูง กลุ่มต่ำ โดยคัดเลือกข้อที่มีค่าความยากง่าย (P) ตั้งแต่ 0.2 - 0.9 และค่าอำนาจจำแนก (r) 0.2 ขึ้นไปได้จำนวน 17 ข้อ (ค่าความยากง่าย และ อำนาจจำแนกแสดงตาราง 14 ในภาคผนวก)

2.2 แบบวัดทัศนคติต่อสารเสพติด แบบสอบถามปัจจัยส่งเสริมต่อการติดยาเสพติด แบบสอบถามปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการติดยาเสพติด แบบสอบถามปัจจัยนำต่อการเข้ารับการรักษารักษา แบบสอบถามปัจจัยส่งเสริมต่อการเข้ารับการรักษารักษา และแบบสอบถามปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการเข้ารับการรักษารักษา นำมาวิเคราะห์รายข้อ หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Analysis) โดยใช้เทคนิค 25 % กลุ่มสูง กลุ่มต่ำ และหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้การทดสอบ t (T-test) คัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า .05 ดังนี้ (ค่าอำนาจจำแนกแสดงตาราง 15-20 ในภาคผนวก)

ปัจจัยที่มีผลต่อการติดยาเสพติด

1. ปัจจัยนำด้านทัศนคติต่อสารเสพติด ได้	16	ข้อ
2. ปัจจัยส่งเสริมต่อการติดยาเสพติด ได้	12	ข้อ
3. ปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการติดยาเสพติดได้	7	ข้อ

ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ารับการรักษารักษา

1. ปัจจัยนำด้านทัศนคติต่อการเข้ารับการรักษารักษา ได้	9	ข้อ
2. ปัจจัยส่งเสริมต่อการเข้ารับการรักษารักษา ได้	11	ข้อ
3. ปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการเข้ารับการรักษารักษา ได้	7	ข้อ

## 3. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

3.1 ผู้ศึกษานำแบบสอบถามซึ่งปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้ติดยาเสพติดที่นอนพักรักษาในศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 90 คน ซึ่งผู้ติดยาเสพติดกลุ่มนี้เป็นคนละกลุ่มกับกลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษาจริง

3.2 แบบวัดความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR.20 ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.60

3.3 แบบวัดทัศนคติต่อสารเสพติด แบบสอบถามปัจจัยส่งเสริมต่อการติดยาเสพติด แบบสอบถามปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการติดยาเสพติด แบบสอบถามปัจจัยนำต่อการเข้ารับการรักษารักษา

แบบสอบถามปัจจัยส่งเสริมต่อการเข้ารับการรักษา และแบบสอบถามปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการเข้ารับการรักษา หาค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ คอนบราค (Cronbach 's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นในแต่ละส่วนของแบบสอบถามดังนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อการติดสารเสพติด

1. ปัจจัยนำด้านทัศนคติต่อสารเสพติด	ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ	0.75
2. ปัจจัยส่งเสริมต่อการติดสารเสพติด	ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ	0.82
3. ปัจจัยเอื้ออำนวย ต่อการติดสารเสพติด	ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ	0.73

ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ารับการรักษา

1. ปัจจัยนำด้านทัศนคติต่อการเข้ารับการรักษา	ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ	0.89
2. ปัจจัยส่งเสริมต่อการเข้ารับการรักษา	ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	0.81
3. ปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการเข้ารับการรักษา	ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ	0.84

#### การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ทำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภาคเหนือ เพื่อชี้แจงเหตุผล วัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ขออนุญาตทดลองเครื่องมือ และเก็บรวบรวมข้อมูลในหอผู้ป่วยติดสารเสพติดฝิ่น แอมเฟตามีน และเฮโรอีน

2. ภายหลังได้รับอนุมัติจากผู้อำนวยการศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภาคเหนือ ผู้วิจัย เข้าพบหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภาคเหนือ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการทำวิจัย

3. ผู้วิจัยพบหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการในหอผู้ป่วยติดสารเสพติดฝิ่น แอมเฟตามีน เฮโรอีน เพื่อแนะนำตัวและแจ้งวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยและขอความร่วมมือในการทำวิจัย

4. ผู้วิจัยแนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยอธิบายรายละเอียดของแบบสอบถาม จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ยกเว้นกรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถอ่าน เขียนได้เอง ผู้วิจัยจะอ่านข้อความให้แล้วให้กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามที่เป็นจริง และผู้วิจัยเป็นผู้กรอกข้อมูลในแบบสอบถามตามคำตอบที่ได้รับ

5. ผู้วิจัยเก็บและตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่เก็บได้ทั้งหมดจำนวน 209 ฉบับ นำมาลงรหัสข้อมูล เพื่อนำไปวิเคราะห์โดยใช้วิธีทางสถิติต่อไป

#### การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistic Package for the Social Science for Windows) สถิติที่ใช้ในการวิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน